

גמ' חולין (ה:ו.) - אין הקב"ה מביא תקלה על ידי צדיקים

רב דניאל שטיין

א. גמ' פסחים (ק"ג:) - מניין שאין שואלין בכלדיים שנאמר תמים תהיה עם ה' אלקיך (דברים י"ח, ג').

ב. רמב"ם (פי"א ע"ז הט"ז) - ודברים האלו כולן דברי שקר וכזב הן וכו' ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו ולא להעלות על לב שיש תועלת בהן וכו' ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו ההבלים תמים תהיה עם ה' אלקיך.

ג. רמב"ן (דברים י"ח, ג') - "תמים תהיה עם ה' אלקיך" שנייחד לבבנו אליו לבדו, ונאמין שהוא לבדו עושה כל והוא היודע אמתת כל עתיד, וממנו לבדו נדרוש העתידות, מנביאיו או מאנשי חסידיו רצוני לומר אורים ותומים. ולא נדרוש מהוברי שמים ולא מזולתם וכו' כי הוא אלקי האלקים עליון על הכל היכול בכל משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו מפר אותות בדים וקוסמים יהולל.

ד. ס' בית הלוי (פר' לך לך) - ענין התמימות הוא שיעשה רצון הבורא ולא יחקור אחרי טעמי המצוות, זה בכלל לימוד תורה שמצוה ללומדה ולידע אותה גם הלימוד הזה יעשה אותו מפני שמצוה כן הוא ללמוד אבל בעיקר העשיה שלו וכן בהלימוד יעשה רק מפני שכן הוא רצון הבורא יתב' ולא מפני שהוא רוצה לחקור אמאי צוהו כן וכו', דגדר תמים הוא שיקבל על עצמו לעשות גם מבלי שידע הטעם. והנה הכתוב אומר (תהלים לו) אדם ובהמה תושיע ה', ואיתא במדרש (ויק"ר רפכ"ז) אע"פ שאדם אנחנו נמשכנו אחריו כבהמה, ועיין במס' חולין (דף ה') איתא אלו בני אדם שהם ערומין בדעת ומשימין עצמם כבהמה. והענין דהאדם העושה רצון חבירו ועושה כל מה שחבירו מצוהו מ"מ עיקר העשיה הוא אדעתיה דנפשיה דהרי עיקר מה ששומע לדברי חבירו ועושה כצויו הוא משום דמכיר בשכלו שהוא צריך לעשות רצון חבירו אם מצד יראה אם מצד אהבה או משום קבלת איזו טובה או סיבה אחרת. ועכ"פ הוא עושה מה ששכלו מחייב אותו שהוא צריך לעשות מעשה זו ונמצא עושה רצון עצמו ג"כ בזה שעושה רצון חבירו. ומש"ה איתא במס' קידושין (דף כ"ב) דבהמה גסה נקנית במשיכה דקוראה והיא באה, אבל עבד גדול אינו נקנה בזה דקוראו והוא בא אם לא שהאדון תקפו אצלו, ומפרש הטעם דאדם אדעתיה דנפשיה קעביד אבל בהמה אדעתיה דמרה קעבדה, דאדם אע"פ שהאדון קוראו ושומע לו העבד ובא מ"מ לא נקרא הליכתו משיכתו של האדון משום דהליכתו הוא משום שיודע העבד בעצמו שצריך לעשותו כמו שרבו מצוהו ונקרא אדעתיה דנפשיה אבל בהמה הליכתה רק מצד האדון בלא שום צירוף דעת עצמה. וזהו שאמרו אע"פ שאדם אנחנו נמשכין אחריו כבהמה, פירוש אע"ג שמכירים אנחנו מה חובתנו ומה יפה וטוב לנו לעשות רצונו יתברך אע"פ"כ נמשכנו אחריו כבהמה בלא שום צירוף דעת עצמינו רק בשביל ציוויך ואדעתא דידך קעבידנא, ופירוש זה המדרש ראיתי זה כמה בספר זרע ברך רק הוספתי בו ביאור הדברים והסברן בסברא. וזהו שאמר לו התהלך לפני והיה תמים, דבתמימות יהיה ההליכה בדרכי התורה והמצוה לפני.

ה. חי' הרמב"ן חולין (ז.) - ור"ת ז"ל היה אומר שאין אומרים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן אלא בדבר אכילה שגנאי הדבר וכו' אבל באיסורין לא, ואין בטעם הזה לא טעם ולא ריח וכו'. ורבינו נ"ר פי' בהמתן של צדיקים אין הקב"ה מביא תקלה לאחרים על ידם, כחמורו של ר' פנחס בן יאיר שהרי לא היתה מצווה בכך אבל שלא להכשיל הנותנין לא רצתה לאכול, ור' מאיר נמי כיון שבפני אחרים אכל אלו היה איסור בדבר תקלה לאחרים היא שהרי התיר [רבי] את בית שאן על ידו, וכן שחיתת כותי שאכל ר' אמי הרי באו להתירה על ידו, אבל בדבר עצמו אין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ויפה פירש,

ו. רמ"א (סי' תרל"ט סע' ז') - וכל הפטור מן הסוכה ואינו יוצא משם, אינו מקבל עליו שכר ואינו אלא הדיוטות.

ז. גר"א בס' שנות אליהו (פ"א מ"ג) - דבכמה מקומות אמרינן כל הפטור מן הדבר ועושהו נקרא הדיוט, ובכמה מקומות מצינו שאע"פ שפטור מן הדבר אם עושה הוא מצוה מן המובחר, ונראה כל שהוא מצוה בעצם אלא שלא הצריכוהו חכמים אם עושהו נותנים לו שכר שעשה מצוה מן המובחר וכו' וכן אמרו בסוכה שהיו מחמירים על עצמן לשתות מים בסוכה ובמי שהיה בדרך ולא רצה לשתות עד שבא לסוכה.

ח. תשו' אגרי"מ (ת"א יו"ד סי' י"ד) - כי בדברים שאין שום מקור מגמ' ומפוסקים הראשונים אין מקום להחמיר אף למעלה בעלמא אלא במה שמפורש בהאחרונים שמחמירין ולא בדבר שיש לחלק ובפרט שהוא כדמסתבר.